

A rövid élet titka

Operai muszáj az új magyar művek bemutatója, senki nem vár tőlük semmit, de az idei bemutató különösen kegyetlenre sikeredett a vezetés részéről: előtte betették Puccinótól A köpenyt, olyan díszletekkel, amelyek letakarítása háromnegyed órát vett igénybe (maga a mű ötven perc). A Puccini-operában korrekten és meggyőzően közreműködő Bátor Éva mellé két gyanús vendégművészt szerződtettek, egy jelentéktelen tenort, Ivan Csupenicset, és egy feltűnően szép hangú, de szerfölött unalmas, alul-felül a szólammal küszködő olaszt, a (valóban létező) nemzetközi hírnevét nem nagyon igazoló Giancarlo Pasquettót. Fekete Gyula operájának, A megmentett városnak mégsem Puccini volt a fő ellensége, hanem a librettó, pontosabban az annak alapjául szolgáló **Eörsi István**-dráma.

A kérdés évszázados: melyik a fontosabb, a zene vagy a szöveg. És miközben mindannyian mondjuk, hogy a zene, persze, hogy a zene, mi más, hiszen A trubadúr is örök darab, a megoldás valószínűleg sokkal bonyolultabb. A trubadúr azért halhatatlan, mert mégsem rossz a szövege, mert operai librettónak tökéletesen megfelel. A megmentett város viszont nem felel meg, mert nem elég fordulatos a történet, az Inkvizítor úgy menti meg a várost, hogy kivégezti a lakóit. A szöveg alapján nehezen karakterizálhatók a szereplők, a tanulság túlságosan kézenfekvő, ehhez képest viszont rossz a cselekmény ritmusa, szépen lassan elindul egy érdekesnek tűnő legenda felé (Lidi, a rosszlány minden kuncsaftja hajából levág egy tincset), aztán ezt valahogy félbehagyja, és mindent összecsap, egy gyors kínzatásos, egymásra vallásos együttes végén jön a kivégzés, fellógatják a lakosokat az alkonyi, vörös ég alá, sze-

Szüle Tamás, Mitilineou és Gerdesits Ferenc A megmentett városban

FOTÓ: MTI – FÖLDI IMRE

gény Poroszló, akinek Halász Péter rendezése miatt végig kellett föl-alá masíroznia hatvanöt percet a színpad előterében, önmagát végzi ki, és életben marad az Inkvizítor meg két gyerek, akik hálát adnak az égne, hogy zsenge koruk miatt megúszhatták. Nincs az a Verdi-Puccini-Mozart, aki ebből igazi operát ütné össze.

Vizsont éppen a librettó bajai mutatják meg a zeneszerző, Fekete Gyula igazi tehetségét. Például azt, hogy a szólamok énekelhetők, hogy a komponistának gyakorlati érzéke is van az operához, nem általában hangokban, hanem énekeseiben is tud gondolkodni. Hogy a hangszerelés finom, átgondolt, lehet fölötté hallani a szólistákat, és ha érteni időnként nehéz is őket, arról már nem a zeneszerző tehet.

Hogy a zenei stílus bele van ágyazva a múltba, a műfaj hagyományaiába, de mégsem állandó idézgetés, parafrázis, kommentár. Hogy vannak dallamok, szépek, édesek, de nem feltétlenül olcsók. A librettó tisztázza magát a művet: mert az utóbbi évek hazai ősbemutatói még viszonylagos siker esetén is ugyanazt a kellemetlen érzést hozták, hogy jó, jó, ki lehet bírni, de csak azért, mert a néző egy érdekes színdarabot lát, amelynek kíváncsi a végére, még annak ellenére is, hogy zenélnék közben, és a főhősök énekelve beszélgetnek egymással. A megmentett várost viszont csak a zenéje miatt lehet végigülni. Attól tartok, hogy ez a mű esetében nem sok előadásra lesz elég, de a jövő szempontjából több mint biztató.

Fáy Miklós